

СТАТУС ЗАПОЗИЧЕНЬ В ІНДОЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВАХ ТА ЇХ ІНТЕРЛІНГВАЛЬНІ АСПЕКТИ

Кузнєцова Г. А.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Кобякова І. К.

Запозичення лексики з однієї мови в іншу є закономірним наслідком мовних контактів, наявних в історії розвитку і існування будь-якої мови. Оскільки запозичення є результатом тривалої історичної взаємодії мов та їхнього змішування, то запозичення займають значне місце у лексиці індоєвропейських мов. Процес запозичення на сучасному етапі розвитку мови є найбільш репрезентативним способом збагачення мови.

На основі запозичених і засвоєних слів, і морфем утворюються нові слова, яких немає в мові-джерелі. Запозичення можуть пристосовуватися до системи запозичуваної мови і часто настільки нею засвоюються, що іншомовне походження таких слів не відчувається носіями цієї мови і виявляється лише за допомогою етимологічного аналізу.

В німецькій мові при адаптації англійських термінів відбуваються певні зміни англіцизмів відповідно до особливостей системи німецької мови. Наприклад: 1. Запозичені іменники підпорядковуються правилам німецької мови, отримуючи артикль (*der Spread, die Performance*). Часто іменник отримує артикль відповідно до еквівалента німецької мови: *das Image (das Bild), der Deal (der Handel), die Performance (die Darstellung, die Vorführung)*. 2. Дієслова отримують відповідну, типову для інфінітиву флексію –en, відмінюються як слабкі дієслова і утворюють дієприкметники: *to trade – traden, tradete, getradet* [3, 155]. 4. Слід особливо відзначити тип складних слів, які є структурними модифікаціями запозичених термінів з англійської мови: англійському словосполученню відповідає складний іменник у німецькій мові, наприклад, *англ. top manager – нім. Topmanager*. Поряд з написанням разом складні слова у німецькій мові можуть бути графічно марковані дефісами між окремими компонентами: *англ. cash flow – нім. Cash-Flow, англ. investment banking – нім. Investment-Banking*.

В англійській же мові латинські елементи займають провідне місце. В історичному процесі запозичення слів з латини виділяють кілька періодів, що мають свої особливості.

Перші запозичення з'явилися в давньоанглійській мові після завоювання римлянами Британських островів в 54 році до н.е. Було запозичено назви міст, що мають другий компонент *cester*, який походить від лат. *castra* - «військовий загін»: *Chester, Manchester, Lancaster; coln* – від лат. *colonia* - «поселення»: *Lincoln* [1, 93].

Внаслідок торгівельних контактів з Римською імперією давньоанглійську мову було збагачено назвами рослин, тварин та продуктів харчування. Напр.: *win (wine)* - «вино» від лат. *vinum; pund (pound)* -

«загорожа, в'язниця» від лат. *pondo*; *unce (ounce)* - «унція» від лат. *uncial*; та ін. Це перший етап латинських запозичень [2, 23].

Другий етап активного проникнення латинських запозичень відбувається в епоху християнізації Великої Британії. Напр.: *candel (candle)* - «свічка» від лат. *Candela*; *prēost (priest)* - «священник» від лат. *Presbyter*; *scol (school)* - «школа» від лат. *Schola* та ін. Однак, за походженням це були, здебільшого, грецькі слова, що потрапили до давньоанглійської мови через латину (непряме запозичення).

В сучасній англійській мові численними є французькі запозичення, які іноді важко відрізнити від латинських. Наприклад, слово *figure* могло перейти прямо з латини: *figura* та з французької: *figure*.

Невеликим ступенем новизни відмічаються варваризми, неасимільовані одиниці, які переважають серед нової запозиченої лексики. Наприклад: *gonro* (з італійської) - «дикий». До них близькі ксенізми: *gyro* (із грецької) - тип бутерброду; *zoren* (з японської) - «медитації», які практикуються в дзен-буддизмі; *kung-fu* (із китайської) - «боротьба кунг-фу».

Асимільованих запозичень в сучасній англійській мові мало. Це здебільшого запозичення з ідіш, наприклад, *nudzh* або *nudge* (американський сленг) - «зануда»; комбіновані запозичення із ідіш *nudyen* - «втомлювати», та з російської - «нудний». Слово асимільоване під впливом англійського *to nudge* - «штовхати».

Однією особливістю запозиченої лексики є зменшення пропорції кальок: *dialogue of the deaf* (калька з фр. *dialogue des sourds*) - «дискусія, в якій приймають участь, не звертаючи уваги на аргументи одне одного»; *gliding time* (з нім. *Gleitzeit*) - «змінний графік»; *photo-novel* (з іспан. *fotonovela*) - «фотороман».

Запозичення в мові є одним з найважливіших чинників його розвитку. Запозичення збільшує лексичне багатство мови, служить джерелом нових коренів, словотворчих елементів і точних термінів, і є наслідком змін, що відбуваються в житті людини.

1. Верба Л. Г. Історія англійської мови. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 296 с.
2. Зацний Ю. А. «Внутрішні» запозичення сучасної англійської мови// «Вісник СумДУ». – 2006. – №11(95). –Том 1. –195 с.
3. Коротких Ю. Г. Лексичні запозичення у сучасній німецькій мові. – В., 1980. - 240с.

Кузнєцова, Г.А. Статус запозичень в індоєвропейських мовах та їх інтерлінгвальні аспекти [Текст] / Г.А. Кузнєцова; наук. кер. І.К. Кобякова // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 56-58.